Euroopa Parlament
2024-2029

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2025)0286

Tehisintellekti mõju finantssektorile

Euroopa Parlamendi 25. novembri 2025. aasta resolutsioon tehisintellekti mõju kohta finantssektorile (2025/2056(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse komisjoni 9. aprilli 2025. aasta teatist „Euroopa tehisintellekti tegevuskava“ (COM(2025)0165),

– võttes arvesse komisjoni 24. septembri 2020. aasta teatist ELi digirahanduse strateegia kohta (COM(2020)0591),

– võttes arvesse Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve (ESMA) 25. veebruari 2025. aasta aruannet „Artificial intelligence in EU investment funds: adoption, strategies and portfolio exposures“ (Tehisintellekt ELi investeerimisfondides: kasutuselevõtt, strateegiad ja portfelli riskipositsioonid),

– võttes arvesse ESMA 30. mai 2024. aasta avaldust tehisintellekti kasutamise kohta jaeinvesteerimisteenuste osutamisel,

– võttes arvesse Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve (EIOPA) 10. veebruari 2025. aasta aruannet „Impact Assessment of EIOPA’s opinion on AI governance and risk management“ (Tehisintellekti juhtimist ja riskijuhtimist käsitleva EIOPA arvamuse mõju hindamine),

– võttes arvesse EIOPA 30. aprilli 2024. aasta aruannet „Report on the digitalisation of the European insurance sector“ (Aruanne Euroopa kindlustussektori digitaliseerimise kohta),

– võttes arvesse Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA) 29. novembri 2024. aasta aruannet „Risk Assessment Questionnaire (RAQ) – Autumn 2024“ (Riskihindamisküsimustik – sügis 2024),

– võttes arvesse EBA 4. augusti 2023. aasta aruannet „Machine learning for internal ratings-based models“ (Masinõpe sisereitingutel põhinevate mudelite jaoks),

– võttes arvesse Euroopa Keskpanga (EKP) järelevalvenõukogu liikme Elizabeth McCauli 26. veebruari 2024. aasta artiklit „From data to decisions: AI and supervision“ (Andmetest otsusteni: tehisintellekt ja järelevalve),

– võttes arvesse EKP 7. mai 2024. aasta väljaannet „The rise of artificial intelligence: benefits and risks for financial stability“ (Tehisintellekti levik: kasu ja risk finantsstabiilsusele),

– võttes arvesse Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni 15. detsembri 2023. aasta töödokumenti „Generative Artificial Intelligence in finance“ (Generatiivne tehisintellekt finantsvaldkonnas),

– võttes arvesse Rahvusvaheliste Arvelduste Panga 12. detsembri 2024. aasta aruannet „Regulating AI in the financial sector: recent developments and main challenges“ (Tehisintellekti reguleerimine finantssektoris: hiljutised muutused ja peamised probleemid),

– võttes arvesse Rahvusvaheliste Arvelduste Panga 13. juuni 2024. aasta aruannet „Intelligent financial system: how AI is transforming finance“ (Arukas finantssüsteem: kuidas tehisintellekt finantsvaldkonda muudab),

– võttes arvesse G7 kõrgetasemelise eksperdirühma 19. detsembri 2024. aasta aruannet „Artificial Intelligence and Economic and Financial Policy Making“ (Tehisintellekt ning majandus- ja rahanduspoliitika kujundamine),

– võttes arvesse finantsstabiilsuse nõukogu 14. novembri 2024. aasta aruannet „The Financial Stability Implications of Artificial Intelligence“ (Tehisintellekti mõju finantsstabiilsusele),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. mai 2024. aasta direktiivi (EL) 2024/1624, mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist[1],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrust (EL) 2024/1689, millega nähakse ette tehisintellekti käsitlevad ühtlustatud õigusnormid ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 300/2008, (EL) nr 167/2013, (EL) nr 168/2013, (EL) 2018/858, (EL) 2018/1139 ja (EL) 2019/2144 ning direktiive 2014/90/EL, (EL) 2016/797 ja (EL) 2020/1828 (tehisintellekti käsitlev määrus)[2],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022 aasta määrust (EL) 2022/2554, mis käsitleb finantssektori digitaalset

---

1 ELT L, 2024/1624, 19.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1624/oj.

2 ELT L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj.

tegevuskerksust ning millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 1060/2009, (EL) nr 648/2012, (EL) nr 600/2014, (EL) nr 909/2014 ja (EL) 2016/1011[3] (digitaalse tegevuskerksuse määrus),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrust (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus)[4],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. jaanuari 2016. aasta direktiivi (EL) 2016/97, mis käsitleb kindlustustoodete turustamist[5] (kindlustustoodete turustamise direktiiv),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta määrust (EL) nr 600/2014 finantsinstrumentide turgude kohta ning millega muudetakse määrust (EL) nr 648/2012[6] (finantsinstrumentide turgude määrus),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiivi 2014/65/EL finantsinstrumentide turgude kohta ning millega muudetakse direktiive 2002/92/EÜ ja 2011/61/EL[7] (finantsinstrumentide turgude direktiiv),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrust (EL) nr 575/2013 krediidiasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta ja määruse (EL) nr 648/2012 muutmise kohta[8] (kapitalinõuete määrus),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/36/EL, mis käsitleb krediidiasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediidiasutuste ja investeerimisühingute usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet, millega muudetakse direktiivi 2002/87/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ[9] (kapitalinõuete direktiiv),

---

3 ELT L 333, 27.12.2022, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2554/oj.

4 ELT L 119, 4.5.2016, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj.

5 ELT L 26, 2.2.2016, lk 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/97/oj.

6 ELT L 173, 12.6.2014, lk 84, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/600/oj.

7 ELT L 173, 12.6.2014, lk 349, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/65/oj.

8 ELT L 176, 27.6.2013, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/575/oj.

9 ELT L 176, 27.6.2013, lk 338, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2013/36/oj.

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2011. aasta direktiivi 2011/61/EL alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate kohta, millega muudetakse direktiive 2003/41/EÜ ja 2009/65/EÜ ning määruseid (EÜ) nr 1060/2009 ja (EL) nr 1095/2010[10] (alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate direktiiv),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta direktiivi 2009/138/EÜ kindlustus- ja edasikindlustustegevuse alustamise ja jätkamise kohta (Solventsus II)[11],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiivi 2009/65/EÜ vabalt võõrandatavatesse väärtpaberitesse ühiseks investeeringuks loodud ettevõtjaid (eurofondid) käsitlevate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta[12],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiivi (EL) 2015/2366 makseteenuste kohta siseturul, direktiivide 2002/65/EÜ, 2009/110/EÜ ning 2013/36/EL ja määruse (EL) nr 1093/2010 muutmise ning direktiivi 2007/64/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta[13] (makseteenuste direktiiv),

– võttes arvesse oma 3. mai 2022. aasta resolutsiooni tehisintellekti kohta digiajastul[14],

– võttes arvesse kodukorra artiklit 55,

– võttes arvesse majandus- ja rahanduskomisjoni raportit (A10-0225/2025),

A. arvestades, et ELi tehisintellektimäärusega kehtestatakse maailma esimene terviklik tehisintellekti õigusraamistik;

B. arvestades, et tehisintellektimääruse III lisa punkti 5 alapunktides b ja c määratletakse finantsteenuste sektoris kaks suure riskiga kasutusjuhtumit, nimelt tehisintellektisüsteemide kasutamine tarbijakrediidi ja krediidivõimelisuse hindamiseks ning elu- ja tervisekindlustuse riskihindamiseks ja hinnakujunduseks;

C. arvestades, et tehisintellektimääruses määratletakse tehisintellektisüsteem masinapõhise süsteemina, mis on projekteeritud töötama eri autonoomsustasemetel, mis võib pärast kasutuselevõttu olla kohanemisvõimeline ja mis saadud sisendist

---

10 ELT L 174, 1.7.2011, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/61/oj.
11 ELT L 335, 17.12.2009, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/138/oj.
12 ELT L 302, 17.11.2009, lk 32, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/65/oj.
13 ELT L 337, 23.12.2015, lk 35, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2015/2366/oj.
14 ELT C 465, 6.12.2022, lk 65.

otseste või kaudsete eesmärkide saavutamiseks järeldab, kuidas genereerida väljundeid, näiteks prognoose, sisu, soovitusi või otsuseid, mis võivad mõjutada füüsilist või virtuaalset keskkonda;

D. arvestades, et üldotstarbeline tehisintellektimudel määratletakse tehisintellektimudelina, sealhulgas mudelid, mida treenitakse suure hulga andmetega, kasutades mastaapset enesejärelevalvet, millele on omane märkimisväärne üldisus ja mis suudab pädevalt täita mitmesuguseid eri ülesandeid, olenemata mudeli turule laskmise viisist, ning mida saab integreerida mitmesugustesse järgmise etapi süsteemidesse või rakendustesse, välja arvatud tehisintellektimudelid, mida kasutatakse teadus- ja arendustegevuses või prototüüpide loomiseks enne nende turule laskmist;

E. arvestades, et süsteemid, mida kasutatakse matemaatilise optimeerimise parandamiseks või traditsiooniliste väljakujunenud optimeerimismeetodite, näiteks lineaarsete või logistiliste regressioonimeetodite kiirendamiseks ja lähendamiseks, ei kuulu tehisintellektisüsteemi määratluse kohaldamisalasse;

Tehisintellekti kasutuselevõtu seis finantsteenuste valdkonnas

1. võtab teadmiseks tehisintellekti laialdase ja mitmekesise kasutuselevõtu kogu ELi finantsteenuste sektoris, kus finantsasutused on pikema aja jooksul kasutanud klassikalist masinõpet ja katsetavad nüüd järk-järgult generatiivset tehisintellekti, sealhulgas suuri keelemudeleid ja muid üldotstarbelisi tehisintellektimudeleid, tugivahendina; rõhutab, et enamiku praeguste tehisintellekti kasutusjuhtumite eesmärk on ühtlustada *back office*'i protsesse, kusjuures suurem osa rakendusi on pigem lihtsad kui suure riskiga uuendused; märgib siiski, et praegu tehisintellektimääruses suure riskiga tehisintellektina määratletud tehisintellekti kasutamine füüsiliste isikute krediidivõimelisuse hindamiseks või nende krediidihinnangu kindlakstegemiseks on levinud ja suureneb; rõhutab, et täielikult autonoomsete tehisintellektisüsteemide kasutuselevõtt finantssektoris peaks toimuma inimjärelevalve all[15]; märgib, et finantsasutused uurivad jätkuvalt kasutusjuhtumeid, mis hõlmavad üldotstarbelisi tehisintellektimudeleid, mille suurema keerukusega kaasneb suurem tegevus- ja vastavusrisk, kuid märgib ka, et need rakendused jäävad suures osas testimisetappi;

2. on arvamusel, et tehisintellekt on ELi finantsasutuste jaoks suurepärane võimalus töötada välja uuenduslikumaid tooteid, ühtlustada tegevust ja parandada konkurentsivõimet ülemaailmsel tasandil; rõhutab, et tehisintellekti kasutamine finantsteenuste valdkonnas võib tuua ühiskondlikku kasu, sealhulgas tulemuslikum

---

15 EBA riskihindamisküsimustik, sügis 2024; EIOPA aruanne Euroopa kindlustussektori digitaliseerimise kohta; ESMA aruanne tehisintellekti kohta ELi investeerimisfondides.

kelmuste ja pettuste avastamine ja ennetamine, rahapesuvastane kontroll ja sanktsioonide kontroll, klienditugi, tehingute jälgimine, isiklik finantsnõustamine, keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimisandmete kogumine, analüüs ja aruandlus, kauplemismudelid ja -strateegiad, regulatiivsete nõuete täitmise toetamine, turujärelevalve ja kuritarvituste seire; on seisukohal, et tehisintellekti kasutamisel finantssektoris tuleks leida tasakaal ühelt poolt innovatsiooni ja konkurentsivõime ning teiselt poolt riskijuhtimise, tarbijakaitse ja finantsstabiilsuse vahel; rõhutab, et tehisintellekti kasutamisest finantsteenuste valdkonnas saadav kasu tuleks anda edasi eelkõige lõpptarbijatele, näiteks madalamate hindade, parema katvuse, parema finantsnõustamise, suurema finantsalase kaasamise ja rahastamisele juurdepääsu ning parema finantskirjaoskuse abil;

3. märgib, et tehisintellekti kasutamine finantsteenuste valdkonnas tekitab ka riske; rõhutab, et enne suurte keelemudelite hiljutist läbimurret tulenesid riskid mudelite treenimiseks kasutatud andmete kvaliteedist, täpsusest ja esindavusest, kuna muu kui suurte keelemudelite põhise tehisintellekti väljundid on ainult sama usaldusväärsed kui sisestatud andmed; rõhutab, et andmete kehv kvaliteet võib muu hulgas põhjustada diskrimineerivaid tulemusi, väärmüüki ja tugevamat süsteemset kallutatust ning läbipaistmatud ja keerukad mudelid võivad põhjustada eraelu puutumatuse rikkumisi ja vähemkaitsetud tarbijate tõrjumist näiteks hinnadiskrimineerimise kaudu, suurendades seeläbi olemasolevaid või tekitades uusi riske; rõhutab, et suurte keelemudelitega kaasnevad märkimisväärsed lisariskid, mida võib olla raske mõõta, sealhulgas mudeli hallutsinatsioon, isegi kui treeningandmed on kvaliteetsed; rõhutab, et selliseid riske ja tulemusi tuleb tulemuslikult maandada; täheldab veel probleeme, mis on seotud küberturvalisuse nõrkuste ja tehisintellektisüsteemide seletavusega; rõhutab seetõttu vajadust tagada usaldusväärne andmehaldus, tehisintellektimudelite range testimine ja dokumenteerimine, säilitades seejuures inimese osalemise ja toetades kõrget standardit tehisintellektisüsteemide juurutamisel tarbijatele suunatud rakendustes;

4. mõistab, et finantsasutused järgivad tehisintellektisüsteemide arendamisel, testimisel ja juurutamisel mõõdukat käsitust, et tagada kooskõla kehtivate valdkondadevaheliste ja valdkondlike õigusaktidega; rõhutab, et selline ettevaatlik käsitus võib tuleneda ka klientide nõudluse tõendamatusest, klientide muutuvatest ootustest ja riskikaalutlustest, mida on eespool kirjeldatud;

5. rõhutab, et tehisintellekti esilekerkimine tekitab probleeme järelevalveasutustele, eriti arvestades tehisintellektialaste eksperditeadmiste ja asjakohaste järelevalvevahendite puudumist kõrgtehnoloogilise masinõppe ja generatiivse tehisintellekti mudelite hindamiseks; kutsub Euroopa ja riiklikke järelevalveasutusi üles kohanema tehisintellekti üha suureneva kasutamisega

finantsteenuste valdkonnas ning jälgima, hindama ja maandama riske tarbijatele ja finantsstabiilsusele, tagades seejuures, et innovatsiooni ei takistataks ebaproportsionaalse regulatiivse koormuse või liiga ettekirjutavate regulatiivsete käsituste abil;

6. märgib, et investeerimisnõustamist pakkuvate tehisintellektiteenuste osutajate kontsentratsioon võib sarnaste mudelite ja piiratud andmeallikate tõttu tuua kaasa karjakäitumise; nõuab tungivalt, et Euroopa ja riiklikud järelevalveasutused jälgiksid neid riske ja finantsasutusi, et neid tehisintellekti vahendite väljatöötamisel arvesse võtta;

7. märgib, et ELi finantsjuhtimises osalejad sõltuvad tehisintellektimudelite majutamisel ja arendamisel kolmandast isikust tehnoloogiapakkujatest, ning rõhutab, et enamik finantsettevõtjaid toetuvad nende teenuste puhul ainult vähestele kolmandast isikust tehnoloogiapakkujatele, mis võib põhjustada kontsentratsiooniriski ja vähendada finantsasutuste läbirääkimispositsiooni tehisintellektiteenuste lepingutingimuste läbirääkimisel või muutmisel; hoiatab, et toetumine teatava teenuse puhul väikesele arvule teenuseosutajatele võib häirete korral põhjustada süsteemseid riske, eriti kui kiire üleminek alternatiivsetele teenuseosutajatele ei ole võimalik;

8. märgib, et hiljuti jõustatud digitaalse tegevuskerksuse määruses (DORA) nõutakse, et finantsasutused rakendaksid meetmeid, et maandada info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) kolmandast isikust teenuseosutajatest tulenevat kontsentratsiooniriski, sealhulgas hädaolukorrakavad ja talitluspidevuse tagamise kord; nõuab, et komisjon ja Euroopa järelevalveasutused hindaksid eelkõige DORAs sätestatud väljumisstrateegiate ja üleminekusätete kohaldamise võimalikkust tehisintellektimudelite suhtes, mida majutab kolmandast isikust tehnoloogiapakkujate taristu, eriti seoses märkimisväärse sõltuvusega kolmandate riikide kolmandast isikust tehnoloogiapakkujatest tehisintellektiteenuste puhul;

9. rõhutab, et ELi äriühingutel peab olema võimalik kasutada tehisintellekti arendamiseks ja kasutuselevõtuks olemasolevat pilvetaristut; nõuab, et uuritaks aktiivselt võimalusi, kuidas tugevdada tehisintellekti mudelite ja vastavusraamistike ühilduvust ja koostalitlusvõimet sarnaselt meelestatud rahvusvaheliste partnerite, eelkõige nende omadega, kes püüavad pakkuda sama tugevaid regulatiivseid kaitsemeetmeid, et tagada, et ELi finantsasutused säilitavad juurdepääsu tehisintellekti vahenditele ja tarnijatele, ning et kujundada tasakaalustatud ülemaailmseid standardeid, tagades samal ajal Euroopa ettevõtjatele õiguskindluse;

10. toetab algatusi tehisintellekti ja pilvandmetöötluse arendamise edendamiseks ELis, eriti eesmärgiga arendada tehisintellektiteenuseid, mis on täielikult kooskõlas ELi andmekaitse-

ja põhiõiguste raamistikega, tugevdades samal ajal ka strateegilist autonoomiat ja vastupanuvõimet;

Tehisintellekti finantsteenuste valdkonnas kasutamise õigusraamistik

11. rõhutab, et finantsteenuste sektor on rangelt reguleeritud ja selle suhtes kohaldatakse nii riiklikul kui ka ELi tasandil arvukalt valdkondlikke õigusakte, milles nõutakse osalejatelt riskide juhtimist mitmesugustes valdkondades, sealhulgas andmekaitse, andmeliinid, andmete kvaliteet, andmehaldus, tegevuskerksus, tegevuse edasiandmine, mudelirisk, diskrimineerivad tulemused ning turu- ja krediidirisk, mis kokku moodustavad tehisintellekti kasutuselevõtu ja juhtimise raamistiku finantsteenuste sektoris[16]; rõhutab siiski, kui oluline on pidevalt jälgida regulatiivseid lünki ja arenevaid tehisintellekti kasutusjuhtumeid rahandusvaldkonnas, eriti selleks, et kaitsta tarbijate õigusi ja õigust eraelu puutumatusele;

12. märgib, et EL on tehisintellekti reguleerimise suhtes võtnud vastu riskipõhisema käsituse kui teised jurisdiktsioonid; rõhutab, et kuigi see võib tekitada probleeme finantsteenuste valdkonnas tehisintellekti kasutuselevõtul ja arendamisel, pakub see ka võimalust suurendada usaldust ja toetada innovatsiooni, tingimusel et raamistikku selgitatakse ja rakendatakse viisil, mis edendab õiguskindlust, proportsionaalsust ja turu usaldust; tunnistab, et tehisintellektimäärust ei ole veel täielikult rakendatud ja selle praktilist mõju ei ole veel hinnatud;

13. tuletab meelde, et tehisintellektimääruses võetakse sõnaselgelt arvesse kehtivat finantsteenuste õigustikku ja püütakse vältida nõuete dubleerimist, eelkõige seoses sisemise juhtimissüsteemi ja kvaliteedijuhtimise protsessidega, lubades finantsasutustele piiratud erandeid, kui samaväärsed nõuded on sätestatud ELi finantsteenuste õiguses; väljendab muret selle pärast, et sellest hoolimata esineb õigusnormide kattuvusi ja puuduvad piisavad suunised nende õigusnormide kattuvuste ja koostoime tõlgendamise kohta, mis põhjustab liigset keerukust, regulatiivset koormust ja õiguskindlusetust ning takistab seega tehisintellekti kasutuselevõttu finantsteenuste sektoris; rõhutab, kui oluline on tagada õiguslik, regulatiivne ja haldusraamistik, mis põhineb kindlusel, prognoositavusel ja stabiilsusel; märgib, et tehisintellektimääruse lai (mitte proportsionaalne) tõlgendamine võib tuua finantsasutustele

---

16 Olulised näited asjakohastest valdkondlikest õigusaktidest on muu hulgas kapitalinõuete määrus, kapitalinõuete direktiiv, Solventsus II direktiiv, kindlustustoodete turustamise direktiiv, finantsinstrumentide turgude määrus, finantsinstrumentide turgude direktiiv, digitaalse tegevuskerksuse määrus, alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate direktiiv, eurofondide direktiiv ja makseteenuste direktiiv, samuti Euroopa järelevalveasutuste lisatud suunised ja regulatiivsed tehnilised standardid.

kaasa põhjendamatuid vastavusnõudeid ja põhjustada õiguskindlusetust; tunnistab probleemi, mis tuleneb asjaolust, et järelevalveasutustel on liidu õigustiku kohaldamise suhtes erinevad õiguslikud tõlgendused ja ootused, mille tulemuseks on siseturu killustatus; palub komisjonil ja riiklikel pädevatel asutustel tuvastada tehisintellektimääruse rakendamise käigus ja tulevase digivaldkonna koondpaketi raames kõik vastuolud ja need kõrvaldada;

14. toetab tehisintellektimääruse soovitust määrata finantsvaldkonna pädevad asutused turujärelevalveasutusteks finantsteenuste valdkonnas kasutatavate suure riskiga tehisintellektisüsteemide puhul; märgib siiski, et muud riiklikud pädevad asutused vastutavad muude kui suure riskiga tehisintellektisüsteemide järelevalve eest; tunnistab probleeme, mis tulenevad mitme järelevalveasutuse olemasolust, kellel on pädevus liidu õigustiku kohaldamisel; tunnistab lisaks probleeme, mis tulenevad eri järelevalveasutuste erinevatest õiguslikest tõlgendustest ja ootustest, mis võivad põhjustada siseturu killustumist;

15. julgustab järelevalveasutusi tugevdama koordineerimist, koostööd ja teabevahetust, et vältida kattuvaid jurisdiktsiooniga seotud nõudeid; nõuab lisaks tungivalt, et komisjon ja järelevalveasutused tugevdaksid koostööd rahvusvaheliste partneritega ülemaailmsetel standardeid kehtestavatel foorumitel, et tagada kooskõla ja vältida regulatiivsete käsituste killustumist ning tagada, et EL peab ülemaailmsete regulatiivsete arengutega sammu ja järgib neid;

16. märgib, et isikuandmete kaitse üldmäärus ja selle nõuded võimalikult väheste andmete kogumise, eesmärgi piiramise, klientide nõusoleku ja finantsasutuste poolse isikuandmete töötlemise kohta seavad piirangud tehisintellekti kasutamisele finantsteenuste valdkonnas; on seisukohal, et vaja on õiget tasakaalu finantsteenuste valdkonnas tehisintellekti kasutamisest saadava kasu ja tarbijate andmete kaitse vahel;

Soovitused tehisintellekti vastutustundliku kasutamise tagamiseks finantsteenuste valdkonnas

17. peab kahetsusväärseks, et EL on tehisintellekti innovatsiooni ja investeeringute osas maha jäänud, mida näitab 33 miljardi euro suurune riskikapitalirahastus, mida said aastatel 2018–2023 üldotstarbelisi tehisintellektimudeleid arendavad ELi äriühingud, samal ajal kui USA vastavad äriühingud said rohkem kui 120 miljardit eurot[17]; on veendunud, et finantsteenuste sektor kui suurim IKT-teenustele ja -toodetele kulutaja võib toimida katalüsaatorina tehisintellekti valdkonda tehtavate erainvesteeringute kaasamisel;

---

17 Christine Lagarde, „The transformative power of AI“ (Tehisintellekti ümberkujundav jõud), 2025, https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2025/html/ecb.sp250401_1~d6c9d8df11.en.html.

nõuab, et kuna ELi finantssektoris tehisintellekti tehtavad investeeringud edenevad aeglaselt, esitataks ambitsioonikas ettepanek hoogustada Euroopa riskikapitalivaldkonda osana hoiuste ja investeeringute liidust;

18. kutsub komisjoni üles esitama Euroopa ja riiklike järelevalveasutuste ja sidusrühmadega konsulteerides välja töötatud selged ja praktilised juhised kehtivate finantsteenuseid käsitlevate õigusaktide kohaldamise kohta seoses tehisintellekti kasutamisega; on seisukohal, et selliste suuniste eesmärk peaks olema võimaldada tehisintellekti kasutamist finantsteenuste sektoris, sealhulgas eetilisel, vastutustundlikul ja läbipaistval viisil; nõuab järjepidevaid määratlusi ja õigusraamistiku lihtsustamist, et vältida topeltnõudeid, sealhulgas riskihindamisaruandluse nõudeid, ning hoiatab „üks sobib kõigile“ käsituse eest, mis paneb väiksematele ja keskmise suurusega finantsasutustele ebaproportsionaalselt suure koormuse; rõhutab vajadust hea tasakaalu järele tehisintellekti vastutustundliku kasutamise ja innovatsiooniks piisava ruumi jätmise vahel;

19. kutsub komisjoni üles uurima, kuidas saaks tehisintellektil põhinevaid vahendeid kasutada finantsturgudel, näiteks vahendamisel, portfelli valitsemisel ja nõuete täitmise automatiseerimisel, et aidata kaasa hoiuste ja investeeringute liidu eesmärkide saavutamisele, sealhulgas toetades jaeinvestoreid teadlike investeerimisotsuste tegemisel, tõhustades finantsharidust, edendades innovatsiooni äriühingutes, vähendades turu killustatust ja tagades tarbijatele turvalise keskkonna; rõhutab, et nende eesmärkide saavutamiseks on vaja tehnoloogianeutraalset õigusraamistikku;

20. on arvamusel, et valdkondlikud õigusaktid, millega reguleeritakse tehisintellekti kasutamist finantsteenuste valdkonnas, on peamiselt piisavad, et hõlmata tehisintellekti praegusel kujul kasutuselevõtt; rõhutab, et tuleks teostada pidevat järelevalvet, et teha kindlaks, kas tehisintellekti kasutuselevõtu suhtes kohaldatavates kehtivates finantsteenuseid käsitlevates õigusaktides esineb dubleerimist või puudusi; rõhutab, et täiendavad õigusaktid suurendaksid keerukust ja ebakindlust ning võivad lõpuks jätta sektori tehisintellekti kasutamisest saadavast kasust ilma; rõhutab, et olemasolevatele raamistikele tuginemine nõuab pidevat järelevalvealast tähelepanu, täitmise tagamist ja vastutuse selget omistamist, et tagada nõuete täitmine, eelkõige piiriüleste või alltöövõtu korras tehisintellekti kasutuselevõtu stsenaariumide puhul, samuti tehisintellekti uutest arengutest tulenevate võimalike tulevaste lünkade jälgimist ja hindamist, kui need tekitavad olulisi riske tarbijatele ja finantsstabiilsusele; soovitab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid koordineeriksid oma tegevust, et vältida asjaomaste õigusaktide ülereguleerimist ja uute tõkete loomist piiriülestel turgudel; märgib, et komisjon võib tehisintellektimääruse kohaselt hinnata

tehisintellektimääruse III lisas esitatud suure riskiga rakenduste loetelu;

21. kutsub Euroopa ja riiklikke järelevalveasutusi üles toetama tehisintellekti vastutustundlikku kasutuselevõttu, edendades järjepidevat tõlgendamist ja kehtivate reeglite proportsionaalset kohaldamist; on arvamusel, et finantsteenuste sektoris tehisintellekti kasutuselevõtu piisav reguleerimine toetab tehisintellekti kasutuselevõttu ja ühiskonna usaldust selle vastu; rõhutab, et järelevalveasutuste suhtumine ja käsitus on sama olulised kui reeglid ise; soovitab, et järelevalvealastes jõupingutustes seataks abstraktsete või teoreetiliste murepunktide asemel esikohale konkreetsed tegevusriskid seal, kus need on kindlaks tehtud, säilitades samal ajal aktiivse ja proportsionaalse käsituse seirele, tasakaalustades innovatsiooni ja tarbijakaitset, et juhtida tehisintellekti tehnoloogiate laialdasemast kasutuselevõtust tulenevaid ettenägematuid riske; rõhutab, kui oluline on tulemuslikult seirata ja käsitleda tehisintellektiga seotud riske, sealhulgas neid, mis on seotud läbipaistmatuse, turu kontsentratsiooni ja aruandekohustuse kaotamisega, mis võivad mõjutada finantsstabiilsust;

22. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles kõrvaldama ELis tehisintellektil põhinevate uuenduslike finantsettevõtjate sisenemise tõkkeid, sealhulgas ühtlustatud litsentsimise, piiriüleste kasvufirmade ja järelevalvealasesse innovatsioonikeskkonda kaasamise teel;

23. toetab tehisintellekti kasutamise keskkonnamõju uurimist, milles keskendutakse ressursimahukusele ja pikaajalisele kestlikkusele, et suurendada läbipaistvust ning aidata finantsasutustel hinnata neid aspekte ja oma keskkonnajalajälge;

24. on arvamusel, et tehisintellekti kasvav kasutamine, mis võib mõjutada finantsteenuste tööturgu, nõuab tugevat tehisintellektipädevust, digioskusi ja talentide kaasamist, mida toetavad nii avaliku sektori täiendõppe algatused kui ka turupõhised lahendused; toetab tööstuse jõupingutusi ja sihipäraseid algatusi, sealhulgas avaliku ja erasektori partnerlusi ja ümberõppeprogramme, et arendada finantstöötajates tehisintellektiga seotud tehnilisi ja eetilisi pädevusi, eriti seoses õiguste ja riskidega; rõhutab, kui oluline on töötada välja tehisintellekti strateegiad, mis suurendavad tootlikkust ja toetavad samal ajal töötajate kohanemist, täiendõpet ja ümberpaigutamist, tagades sisulise inimjärelevalve ja -kontrolli; palub suuremat selgust seoses tehisintellekti käsitleva määruse nõuetega, mille kohaselt finantsasutused peavad täitma tehisintellektipädevuse nõudeid; rõhutab lisaks, kui oluline on tagada ja edendada võrdset juurdepääsu tehisintellekti vahenditele ja teenustele, sealhulgas digitaalselt vähem võimekate elanikkonnarühmade jaoks;

25. kutsub komisjoni ning Euroopa ja riiklikke järelevalveasutusi üles hindama tehisintellekti regulatiivliivakastide, innovatsioonikeskkondade ja finantsteenuste piiriüleste testkeskkondade lisaväärtust tehisintellektil põhineva finantsinnovatsiooniga eksperimenteerimise võimaldamisel nii selleks, et aidata idufirmadel oma tooteid katsetada, kui ka selleks, et võimaldada turgu valitsevatel asutustel uurida uut kasutust kontrollitud keskkonnas, tagades samal ajal tarbijakaitse ja turu terviklikkuse; on arvamusel, et tehisintellekti regulatiivliivakasti nõuetekohane võimendamine võib pakkuda struktureeritud ja järelevalve all olevat testkeskkonda, mis on vajalik selleks, et hõlbustada innovatsiooni ja tehisintellekti vastutustundlikku juurutamist finantsteenuste sektoris; julgustab Euroopa ja riiklikke järelevalveasutusi tõhustama tehisintellekti kasutamise abil järelevalvevahendeid ja -tehnoloogiat (SupTech) ning integreerima need igapäevasesse järelevalvetegevusse, et parandada finantsjärelevalve tõhusust ja tulemuslikkust; märgib, et nende vahendite eesmärk on inimjärelevalve tegijaid toetada, mitte asendada;

°

° °

26. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.